

Dünya Maden Haberleri

ARSIULUSAL:

Beynelmilel kalay karteli

B. Kalay karteli 23. 3. 1941 tarihinde toplanmış ve kalay ihracatı hisselerinin şimdiye kadar muteber seviyede yani Standard miktarın %130 nisbetinin 1941 nihayetine kadar muhafaza edilmesini kararlaştırmıştır.

Holanda Hindistanı, Nijerya ve Malaya federasyonu tarafından teklif edilen ihracat hisselerinin yükseltilmesine ait meseleler gelecek toplantıya bırakılmıştır.

Bu karara nazaran kartel 1941 senesinde 277.660 ton kalay istihsal ve ihraç etmelidir. Kartele girmiyen kalay müstahsillerinin hissesi dahil olmak üzere 1941 kalay istihsalâtının 300.000 tona yaklaşacağı beklenilmektedir.

Cıva karteli

İtalya ile İspanya cıva müstahsilleri arasında tesis olunan ve 14 senedenberi faaliyette bulunan Avrupa cıva karteli 1941 senesi için ihracat hisselerinde bazı tadilat yapmıştır. Yeni anlaşmaya göre İtalyanın umum ihracattaki hissesi %45 e çıkarılmıştır.

Şimdiye kadar cıva satışları merkezi İsviçrede olan büro vasıtasile yapılmışken, 1941 bidayetinden itibaren İtalya kendi mahsulünü serbestçe satmak hakkına sahiptir. Kartel, civar fiyatlarının tanzimi ve ihracat şartlarının tesbitine inhisar etmiş bulunmaktadır.

ALMANYA:

Maden kömürü endüstrisinin teşkilâtlandırılması

Ahvali fevkalâde yüzünden memleketin maden kömürü istihsalini teşvik ve satışlarını tanzim maksadile 1940 bidayetinde tesis edilmiş olan maden kömürü başkomiserliği ile madenlerin randımanını artırma komiserliği 1941 bidayetinde birleşerek «Devlet kömür dairesi» ne kalbolunmuştur. Resmî dairelerce maden kömürü meselesinin tamamen halledilmesi bazı güçlüklerle karşılaştığından son zamanlarda maden kömürü meselesinin salâhiyettar kömür endüstri makamlarına tevdi muvafık görülmüş ve bu maksatla «Maden kömürü devlet birliği» vücade getirilmiştir.

Bu birliğe memleketin bütün taşkömür ve linyit işletmeleri ile toptancıları dahil edilmiştir. Bu teşkilât salâhiyettar devlet müesseseleri tarafından kontrol edilecek ve alâkadar nezaretler nezdinde mes'uldür. Birlik: istihsalât, sosyal meseleler, ticaret ve nakliyat olmak üzere muhtelif komisyonlardan ibarettir.

İstihsalât teşviki encümeni amele hayatını tanzim ve kadro meselesinin halli ile tavzif edilmiştir. Maden kömürü tevziatı yerli şart gözönüne alınarak yapılacak ve müstehliklerin tam bir istatistiği tanzim edilecektir. Bundan maada memleketin muhtelif mıntakalarında maden kömürü stoklarının teşkili kararlaştırılmıştır.

Yeni teşkilât sayesinde memleketin maden kömürü ile temini meselesi endüstri

alâkadarlarının üzerine yükletilmiş bulunmaktadır.

Kontinental Petrol şirketinin tesisi

Avrupa petrol ihtiyacını temin maksadile Berlinde Kontinental Petrol Anonim şirketi tesis edilmiştir. Şirketin esas sermayesi 80 milyon rayşmark olup, lüzumunda ilâveten 40 milyon rayşmarklık aksiyon çıkarılabilecektir.

Kontinental Petrol A. Şirketinin murakabe heyeti reisliğine İktisat Nazırı Dr. Funk tayin edilmiştir. Bütün Avrupa mikyasında çalışacak olan bu şirket hükümet kontrolü ve iştiraki ile vazifesini görecektir ve Avrupa ile komşu kıtalarda petrol sahalarını istimlâk ederek işletecektir.

Şirketin asıl hedefi sermayece kuvvetli beynelmilel petrol tröstlerine karşı Avrupa'da bir vahdet teşkil etmektir. Kontinental Petrol şirketi şimdilik esas faaliyetini Romanya petrol sahalarına hasredecektir.

AMERİKA B. D.

Kesici çelik halitası

Volfram tasarrufu maksadile Alleghany Ludlum çelik kumpanyası sert ve seri kesen çeliklerin imâli için yeni bir halita icat etmiştir. Bu halitanın terkibi şöyledir: kömür %0,60 - 0,90; manganez %0,50-0,90; silikon %0,45; volfram %5-6; molibden %3,5-5,5; krom %3,5-4,5; vanadyum %1,50; fosfor %0,003 ve kükürt %0,003 ü teşkü etmektedir. Mütebaki kısım demirden ibarettir.

Bu halitanın yüksek volfram tenörlü sert çeliklerin fevkinde olduğu tecrübelerle teyit olunmuştur.

Demir ve çelik endüstrisi

İron Age mecmuasına göre Amerika B. D. inin çelik endüstrisi 13 mıntakadan 8 in-

de kapasitesinin %100 ü ile çalışmaktadır. Mütebaki 5 mıntakada faaliyet derecesi %95, ilâ 99 arasında tahavvül etmektedir. Bundan dolayı siparişlerin teslim müddeti 2 ilâ 6 ay arasında tutulmaktadır.

Ham çelik istihsalâtı ikincikânun 1941 ayında 6.943.000 ton iken şubatta 6.250.000 tona düşmüştür.

Civar memleketlerden 5 milyon kurda demir ve çelik toplanacağı ümit edilmektedir. 1941 senesinde 25 - 29 milyon ton hurda demir ve çeliğin toplanacağı beklenmektedir.

İkincikânun 1941 ayı zarfında 39.691.000 dolar kıymetinde 653.798 long ton çelik ve mamulâtı ihraç edilmiştir.

Metal tasarrufu

Amerika B. D. lerinin silâhlanma dairesi hususî fabrikaların kalay sarfiyatını azaltmak maksadile konserve kutuları için kalay kapamanın %10 -15 nisbetinde tenkis edilmesini kararlaştırmıştır. Aynı zamanda alüminyum, nikel, çinko, krom, manganez, boksit ve bakır sarfiyatının millî müdafaa-ya ait olmıyan branşlarda imkân dahilinde azaltılması için propaganda faaliyetinin takviyesine karar verilmiştir.

Petrol rezervi artıyor

Amerika B. D. lerinde petrol ihtiyatım tesbit encümeni son tetkikler sayesinde memleketin muayyen ham petrol rezervlerinin 19 milyar varile baliğ olduğunu tesbit etmiştir. Bu miktar 1940 senesi istihsalâtının tam 14 mislini teşkil etmektedir. Son 5 sene zarfında yapılan araştırma, sondaj ve tetkikat neticesinde memleketin keşfolunan petrol zenginliği sistematik bir tezayüt göstermektedir. 3-4 sene evvel Amerika B. D. lerinin petrol ihtiyatı ancak 8-9 senelik ihtiyacı temine kâfi geleceği iddia edilmekte idi. Halbuki son tetkikat- tan bu rezervin asgarî 15 sene aynı istihsal

seviyesini muhafazaya kâfi geldiği anlaşılmıştır.

Alüminyum endüstrisinin tevsü

Tayyare imalâtında kullanılan alüminyum istihsalâtını arttırmak maksadile Amerika B. D. lerinde yeni bir endüstri plânı hükümet makamlarına arzedilmiştir. Endüstri tevsî işine Amerika alüminyum kumpanyası da celbedilmiştir. Yeni inşa olunacak tesisat sayesinde memleketin alüminyum istihsalâtı 600 milyon libre artarak endüstrinin senevi kapasitesi takriben 1.400 milyon libreyi bulacaktır.

Alüminyum fabrikalarının boksit ihtiyacını temin maksadile Holanda Güyanasından 6 milyon ton boksit ithal edilecektir.

BELÇİKA:

Metal sarfiyatının tahdidi

Metal murakabe dairesi 3 No. lu bir emirname ile bazı metallerin sarfiyatını asgarî miktara indirmek maksadile bakır, nikel, krom, kobalt ve bunların halitalarını inşaat ve ev malzemesi imalinde kullanılmasını yasak etmiştir.

Aynı zamanda çinko, kalay, kurşun, cıva, kadmiyum ve alüminyumun bazı eşya malulâtındaki istimali menedilmiştir.

BREZİLYA:

Taşkömür sanayii

1940 senesindeki taşkömür istihsalâtı, 1939 yılındakinden 303.500 ton fazla olmuş ve 1.350.000 tonu bulmuştur. Bu miktardan 1.060.000 tonu Rio grande mıntakasına isabet etmiştir. İstihsalâtın artmasına rağmen dahilî ihtiyacı temin maksadiyle 1940 yılı zarfında 1.202.242 ton taşkömür ithal edilmiştir.

Memleketin 1940 yılındaki taşkömür ihracatı ancak 6.900 tonu bulmuştur.

BULGARİSTAN:

Bazı madenlerin devletleştirilmesi

Bulgaristan hükümeti son zamanlarda Eliseina demir ve çelik fabrikalarını satın almış ve Burgaz civarındaki bakır madenlerini kiralamıştır. Her iki işletme Fransız sermayesi ile tesis olunan Palakalnitza An. şirketine ait olup epeyce bir zamandanberi metruk bulunmakta idi.

Bazı ihzari işlerin hitamı ile bu iki müessesese 1941 haziranından itibaren devlet sermayesi ile işletilmeğe başlanmıştır.

Petrol ihtiyatları teşkili

13. 3. 1941 tarih ve 56 No. lu resmî gazette çıkan Nafia Nezaretinin emri üzerine bütün Bulgaristanda hususî, resmî ve sınaî müesseseler üç aylık benzin, motorin ve gazyağı ihtiyaçlarına kifayet eden stok yapmalıdırlar. Bu işi nezaret ve kontrol etmek için Nafia Nezareti nezdinde bir encümen teşkil edilmiştir. Muhtelif şehir ve kasabalarda nafia memuru, polis ve itfaiyeden müteşekkil birer komisyon vücade getirilmiştir. Bu komisyon petrol müştakları ihtiyatının emniyetli bir tarzda muhafaza meselesini fiilî *bir* şekilde halledilmesi uğrunda çalışacaktır.

Madencilğin hükümetçe teşviki

15. 4. 1941 tarih ve 83 sayılı resmî gazetesinin bir tebliğine göre memlekette yeraltı servetlerinin araştırılması için bazı tedbirler alınması kararlaştırılmıştır. Mâden işletmelerinin işçi, malzeme, nakliyat vasıtaları ve diğer ihtiyaçlarını muntazaman temin maksadile Maadin Umum Müdürlüğü, sivil seferberlik dairesi ile sıkı bir temas vaziyetinde bulunacaktır. Aynı zamanda Nafia, Ziraat Nezaretleri ile diğer alâkadar

hükümet müesseselerinin memleket madenciliğine olan temasları teşvik edilecektir.

Münferit madenlerin istihsalatını arttırmak maksadile her maden için senevî istihsal ve çalışma programı tanzim edilecektir. Programların tahakkuku için işçi ve teknisyen kadroları yeniden kontrole tâbi tutulacak ve lüzumunda sivil seferberlik şubelerine müracaat edilerek noksan kadro ikmal edilecektir. Eksik olan malzeme ve tesisatın tedariki için derhal gereken tedbirlerin alınması tavsiye olunmaktadır.

CENUBÎ AFRİKA İTTİHADİ:

1940 madenciliği vaziyeti

Cenubî Afrika ittihadı madenciliği 1940 senesi maden kömürü müstesna, yeni bir inkişaf kaydetmiştir. Krom cevheri istihsalâtı 1939 a nazaran 4.000 ton bir tezeyüt- le 180.390 tona, demir cevheri istihsalâtı 260.000 artarak 704.113 ve pirit istihsalâtı da 8.400 ton bir artış kaydederek 40.456 tona çıkmıştır.

Memleketin maden kömürü istihsalâtı son bir sene zarfında 21.524.890 tondan 18.933.692 tona inmiştir. Manganez istihsalâtı da cüz'î bir tenakuşla 454.233 tona balığ olmuştur.

Buna mukabil bakır istihsalâtı 14.734 tondan 1940 yılında 19,805 tonu ve platin 6.000 onz artarak 76.319 onzu bulmuştur.

Cenubî Afrika ittihadı 1940 senesi zarfında 118.673 ton krom cevheri, 12.877 ton bakır, 306.931 ton manganez, 155.277 ton demir cevheri ile 22.187 ton amyant ihraç etmiştir.

ÇİN:

Kalay istihsalatı artıyor

Ayıklama ve izabe usullerinin inkişafı ile Hanan kalay istihsalâtı 1938 senesinde 3000 tona çıkmıştır. Kalay 1939 senesinde Amerika B. D. lerinden 20 milyon dolar istikraz mukabili A. B. D. ye ithal edilmektedir. Çinin kalay ihracatı dünya ihracatında %5 nisbetini tutar ve Lugchow limanı veya Mengtze istasyonu tarikle ihraç olunur. 1939 senesinde 5.174 ton kalay ihraç edilmiştir. Bu miktardan ancak 736 tonu İngiltereye, mütebakisi Amerika B. D. lerine satılmıştır.

Şimalî Çinin yeraltı servetleri

Şimalî Çinin veya cenubî Mançuryanın en büyük taşkömür madenleri senevi 13,5 milyon ton istihsal vermektedirler. Bunlardan Fushun eyaletinde 8,4 milyon tonu istihsal edilmektedir. Maamafih Chin - Chow eyaletinde Fushin civarında bulunan taşkömür zuhuratı şimalî Çinin en zengin yataklarından Sayılmaktadır. Alınmakta olan bazı tedbirler ve tevsiat sayesinde çok yakında Fushin madenleri istihsalâtının senede 10 milyon tona çıkarılması ümit edilmektedir.

Chowa çelik fabrikasının merkezi olan Anshan 1937 senesinde 1 milyon ton ham demir ve 900.000 ton çelik istihsal etmiştir. Bu fabrikaların senevi kapasitesi 1,7 milyon ton demir ve 1,68 milyon ton çelik teşkil etmektedir. Bundan maada burada profil demir, boru, tel, çivi ve makine fabrikaları mevcuttur.

Honkeiko'da 100 milyon yen bir sermaye ile çalışan Pensihu taşkömür madenleri senede takriben 1 milyon ton istihsal vermektedir. Bu civardaki yüksek fırınların seneyi kapasitesi yakında 500.000 tona çıkarılacaktır. Hali hazırdaki senevi istihsalât miktarı 150 - 200.000 ton ham demiri aşmamaktadır.

Fushin mıntakasında zengin bitümlü şist zuhuratından terkibi petrol istihsali için istifade edilmektedir. Bundan maada Ching - Chow, Kirin ve Supingkai ile Mukden civarında birer sun'î petrol fabrikası tesis edilmiş ve bunlarda taşkömür, linyit ve şistlerden petrol istihsalâtına girişilmiştir.

Wang Chinwey hükümeti ile Japonya arasında imzalanan bir anlaşma mucibince orta Çin madenciliğinin teşviki için 10 senelik bir plân tasdik edilmiştir. Endüstri kalkınmasının sevk ve idaresi için merkezî Çin Terakki kumpanyası vücade getirilmiştir.

Volfram ve antimuan istihsalatı

Müstakil Çin devletinin 1940 senesindeki volfram ve antimuan istihsalatı 1939 yılına nazaran takriben %50 nisbetinde bir artış kaydetmiştir. Memleketin döviz kaynağı olan bu madenlerin büyük bir kısmı Amerika B. D. lerine ve İngiltere dominyonlarına ihraç edilmiştir. Maamafih son zamanlarda Taylan ile Fransız Hindicinisini arasında çıkan ihtilâf yüzünden ihracat yollarında yeni bir emniyetsizlik başgöstermektedir. Buna rağmen 1940 sonbaharındanberi Amerika B. D. lerine cem'an 7.400 ton volfram cevheri ithal edilmiştir.

Demir ve kömür endüstrisi

Müstakil Çin hükümetinin son bir tebliğine göre memlekette 1940 senesi zarfında 300.000 ton demir cevheri istihsal edilmiş ve bu cevherden 100.200 ton ham demir imal olunmuştur. 1940 senesi çelik ve demir istihsalâtının mecmu değerei 127 milyon Çin dolarını tutmuştur. Aynı zamanda müstakil Çin eyaletlerinde 114 milyon dolarlık maden kömürü elde edilmiştir. Çalışmakta bulunan yüksek fırın sayısı 12 yi bulmaktadır.

Bundan maada 1940 senesinde takriben

10.000 ton kalay cevheri istihsal ve ecnebi memleketlere ihraç olunmuştur.

DANİMARKA;

Demir zuhuratı

(Küçük kemer) sahillerinde yeni demir zuhuratı bulunmuştur. Henüz cevherin tenörü hakkında kat'î malûmat olmamakla beraber, alâkadar makamlar bunun memleketin en az 50 - 60 senelik ihtiyacını karşılayacağını bildirmektedirler.

FİNLANDİYA;

Jeoloji komitesinin faaliyeti

Fin -Rus harbi sona erer ermez Finlandiyanın Jeoloji komitesi memleketin yeraltı servetleri istikşafına girişmiş ve 1940 senesi zarfında şarkî ve merkezî Finlandiyanın Ylöjarvi ve Tavastkyrö mıntakalarında araştırmalar yapmıştır. Bundan maada Laplandya eyaletinde altın aramalarına da devam olunmuştur. Demir cevheri, bakır ve nikel yatakları meydana çıkarılmıştır.

1940 senesi zarfında 67 arama imtiyazı tevzi edilmiştir. Yalnız Vuolijoki demir cevheri mıntakasında 25 yeni ocağın tesisine girişilmiştir.

FRANSA;

Metal piyasası vaziyeti

«La Vie Industrielle» dergisine göre Fransada metal vaziyeti gün geçtikçe gerginleşmektedir. Alüminyum hariç, dahilî ihtiyacı karşılamağa piyasada hafî metal yoktur. Endüstri plânına göre 1941 de münferit metallerin istihsalât ve sarfiyat miktarının 1938 yılına nazaran çinko için %50, kalay için %33,3 ve diğer madenler için ise %25 nisbetinde olması düşünülmekte

idi. Bundan dolayı metal sarfiyatı asgarî haddine indirilmiş ve bazı sahada metallerin kullanılması yasak edilmiştir; bakır, kalay ile çinko yerine alüminyumdan istifade tavsiye olunmaktadır.

Memleketin senevi alüminyum istihsalâtının 100.000 tona çıkarılması için hükümetçe mühim tedbirler alınmıştır. Boksit madenlerinin tevsi, mesai saatlerinin artırılması ve madenlere hükümet kredisi ile yardım endüstri plânına dahil edilmiştir.

Elektrik teçhizat ve telleri imalinde bundan böyle bakır yerine alüminyum kullanılacaktır. Memleket alüminyum istihsalâtının %88i Alois, Forges ve Comarque fabrikalarına isabet etmektedir.

1941 de maden kömürü istihsalâtı

1941 senesinin ilk 3 ayında şimalî Fransa mıntakalarında cem'an 7.051.700 ton taşkömür istihsal edilmiştir. 1940 senesinin aynı aylarına isabet eden istihsalâtın 7.621.446 tonu bulmasına göre bu sene de 569.746 ton bir tenakus kaydedilmiştir.

Cezayir ve Fas kömür yataklarından istifade

Cezayirin cenubundaki kumluk sahrada 40 sene evvel maden kömürü yatağı keşfedilmişti. Bu yatağın takriben 300 milyon ton taşkömür rezervine malik olduğu anlaşılmıştır. Fransa münakalât nazırının Afrika müstemlekelerini ziyareti Cezayir ve Fas madenlerinden azamî istifade yollarının tetkikine müteveccihdir. Harp yüzünden müstakil Fransa kısmında maden kömürü kıtlığı karşısında Cezayir yataklarının işletilmesi ve memleket mahrukat ihtiyacının temini meselesi yeniden ihya edilmiş bulunmaktadır.

Cezayirin Kenadza mıntakasındaki ocaklardan senevi takriben 100.000 ton maden kömürü istihsal edilmektedir. Bu istihsalâtın 1 milyon tona çıkarılması için gere-

ken tedbirler alınacaktır. Cezayir demir yolu ihtiyacını temin eden Kenadza zuhuratı iptidaî usullerle açık işletme olarak, istismar edilmektedir.

Yukarıda ismi geçen zuhurattan maada Cezayirde Hacı Retma, Safiya, Horassa ve Abdullah civarlarında maden kömürü yatakları mevcuttur. Kalite itibarile buradaki kömürler Saint - Etienne nevilerine muadildir.

Aynı zamanda Fasın Rio de Oro civarında ve diğer mıntakalarındaki maden kömürü yataklarından istifade yolları aranmaktadır. Bunlardan Dierada havzası 80 km. uzunluğunda 20 km. genişliğinde bir saha kaplamaktadır. Buradaki kömür kolayca işletilebilir bir vaziyettedir.

İNGİLTERE:

Taşkömür istihsal plânı

İngiliz hükümeti memleketin maden kömürü istihsalâtını arttırmak maksadile yeni bir sanayi plânı kabul etmiştir. Bu plâna göre haftalık istihsal miktarı 50.000 ton arttırılacaktır. Bundan maada 1941 - 42 kış mevsimi için 25 milyon long ton bir ihtiyat tesis edilecektir. Amelenin randımanını arttırmak maksadile haftalık ücret miktarı hükümetçe garanti edilecektir. Madenlerde çalışan amele sayısını çoğaltmak için bazı tedbirler alınacaktır. Askerî hizmete alınan maden çavuş ve, ustaları terhis olunarak evvelki vazifelerine gönderilecek ve endüstriye intisap eden madenciler yine taşkömür istihsalâtı işinde çalıştırılacaktır.

Aynı zamanda, maden kömürü nakliyatını kolaylaştırmak yolunda bazı tedbirlerin alınması kararlaştırılmıştır.

Navlun ücretleri

Harice yapılan kömür ihracatı durgun bir vaziyettedir. Ancak Portekiz ve cenubî

İspanya limanlarına kömür sevkedilebilmektedir. Lizbona yapılan sevkiyat normaldir. Galler memleketlerindeki limanlarda da cenubî Amerika için sipariş beklenmektedir.

River Plâte'den henüz yeni bir sipariş yoktur. Yalnız Hâpton Roads'dan 7000 tonilatoluk bir şilep tonu 4.75 dolardan Rio'ya kömür götürecektir.

5.600 tonilatoluk şilep de Cardiff'ten İskenderiyeye beher tonu 70 şilinge ve yine aynı fiata diğer bir gemi de Ümit burnundan Kalkütaya mal götürecektir. Gemisizlik yüzünden Hindistana yapılmakta olan kömür sevkiyatı şimdilik durdurulmuştur.

İngilterenin en iyi ve en az tehlike ile yapacağı ihracat Portekiz ve cenubî İspanya sahipleridir.

Aşağıdaki cetvel hali hazırda İngiliz limanlarından ecnebi limanlara olan navlun ücretlerini göstermektedir.

İngiliz limanından	Ecnebi limanına	ücret (Şiling)
Cardiff	Hayfa	80
»	Cebelütank	36
»	İskenderiye	70
»	La Guina	35
New Port	Buenes Ayres	38

İRAN;

Demir istihsalatı

Tahran, Kazvin demiryolu istasyonlarından Kanaj'da 1939 da inşasına başlanan izabe fırını tamamlandıktan sonra İran demir sanayii mühim inkişafı kaydedecektir.

İranda birçok demir madenleri mevcuttur. Bunlardan Kerman madeni en ehemmiyetlisidir. Mütihazsıların tahminlerine göre buradaki cevher rezervi 115 milyon tondur. Cevherin demir tenörü %62 dir. Bundan başka, Kermansah ve Keşan ile Şehrud ve Tahran arasında demir madeni bulunmaktadır. Tahranın 150 mil garbında bulunan Kazvin ve Sultaniye arasındaki ovada da demir cevheri mevcuttur.

İSPANYA:

Petrol sahaları keşfi

İspanya hükümetinin bir teşebbüsü üzerine memleketin muhtelif mıntakalarında petrol araştırmalarına müteveccih sondaj ameliyesine devam olunmaktadır. Cadiz civarında açılan sondaj kuyusu 700 metre derinlikte petrol emarelerine tesadüf etmiştir. Burgos vilâyetinde ise petrol sahalarına 600 metre bir derinlikte rastlanmıştır. Navarra eyaletinde petrol eseri ancak 1600 metrede keşfolunabilmiştir.

Bu sondajlar neticesinde memleketin muhtelif mıntakalarında petrol kaynaklarının mevcudiyeti tesbit edilmiştir. İktisadî bakımdan işletilmeğe değer petrol kaynakları bulunur bulunmaz istismar tedbirleri alınacaktır.

İSVEC:

Bakır ve halitalarının müsadereesi

Memleketin millî müdafaa ihtiyacını temin maksadile 14.941 tarihinden itibaren hususî ellerde ve sanayi müesseselerinde bulunan ve 50 kg. ı aşan bakır stokları hükümetçe müsadereye tâbi tutulmuştur. İşlenmemiş külçe ve musaffa bakır, hurda, saç, çember, çubuk, bakırdan mamul eşya, tel ve mümasil mamulâtın mevcudu hak-

kında hükümete derhal malûmat verilmesi talebinde bulunulmuştur.

Hariçten mubayaası yapılan ve ithalâtı beklenen bakır sevkiyatları da müsadere olunacaktır.

Terkibi petrol fabrikası

İsveç Ticaret Nezaretinin son bir kararı üzerine memleketin petrol ihtiyacını temin ve mebzul miktarda mevcut bitümlü şistlerden istifade maksadile bir terkibi petrol fabrikasının tesisi hükümetçe kabul edilmiştir. Bu maksatla 15 milyon kuronluk bir tahsisat verilmiş ve fabrikanın tesisi için lüzumlu tedbirler alınmıştır.

Yeni açılacak terkibi petrol fabrikası memleketin aşağı yukarı bütün benzin ve gazyağı ihtiyacını temine kâfi gelecektir. Maamafih sunî petrolün maliyet fiyatı ithal edilen ham petrole nazaran üç misli pahalı olacaktır.

iSVİÇRE:

Yeraltı servetlerinden azamî istifade

1914-18 dünya harbinde olduğu gibi son zamanlarda İsviçre memleketin yeraltı servetlerinden tam bir istifade maksadile jeolojik araştırmaları neticesinde keşfolunan cevher zuhuratını işleterek dahilî ihtiyacı temine çalışmaktadır. Bu maksatla maden yataklarını istismar ve tetkik cemiyeti tesis edilmiştir. Birkaç ufak zuhurat keşfolunarak işletilmeğe başlanacaktır.

Gonzen ve Frick vadisinde bulunan demir cevheri madenlerinin istismarına hız verilmiştir. Bu maksatla Frick şehrinde 1 milyon frs. lık bir sermaye ile Jura Maden şirketi tesis edilmiştir.

Maden kömürü kıtlığı

Millî Müdafaa ve Nafia Nezaretlerinin 26. 4. 941 tarihli bir emirnamesi mucibince

1941 - 42 malî senesinde endüstriye verilecek maden kömürü miktarı 1938-39 senesi miktarının ancak %75 ini tutacaktır. 1. 5. ilâ 31. 7. 941 tarihleri arasında endüstri branşları mutadın ancak %60 ını sarfedebileceklerdir.

Hususî ve resmî dairelere satılacak kömür miktarı da asgarî hadde indirilmiştir.

Demir ve kok fiyatları yükseliyor

Son iki sene zarfında hematitte % 100, demir sacda %95, haddelenmiş Siemens - Martin çeliğinde %168, dökme demirde %61 ve boruda %72 nisbetinde fiyat yükselişi vardır.

İzabe koku son iki sene içinde %93 ve kazan kömürü % 120 zam görmüştür.

İTALYA:

Bazı metallerin müsaderesi

İtalya resmî gazetesinin 26. 4. 941 tarihli sayısında intişar eden 18. 4. 941 tarihli kanun, memlekette hususî ve resmî müesseseler ve eşhas elinde bulunan ve bir kilogramı tecavüz eden kalay ve nikel ile bunların halitaları, gerek islenmiş, gerek işlenmemiş veya hurda seklinde olsun, 15 gün zarfında askerî malzeme imalâtı müşteraklıklarına teslimini âmirdir. Bu müsadere lehimleme için kullanılan ve kalay muhtevası %50 yi aşmayan kurşunlar müstesnadır. Fakat bütün kalay ve nikel den mamul eşya müsadereye tâbidir.

Aynı resmî gazetede demir ve metallerin pencere, kapı, parmaklık, mobilya ve diğer inşaatta kullanılması yasak edilmiş olduğu bildirilmektedir.

Deniz kumundan hematit

Harp yüzünden artan demir cevheri ihtiyacını kısmen temin maksadile Terni şirketi %5 nisbetinde hematit tenörlü deniz

kumundan demir cevheri istihsaline girişmiştir. Bunun için 25 adet elektrikle çalışan ayırıcı makineyi havi tesisat kurulmuştur. Terni zuhuratının magnetit ihtiyatı 2,1 milyon ton" tahmin edilmektedir. Terni izabehanesinin seneyi kapasitesi 75.000 ton ham. demir olmasına binaen, deniz kumundan istihsal edilecek demir cevheri tasfiyehanesinin ihtiyacını senelerce temin edebileceği zannolunmaktadır.

Bakır mamulâtı ticareti yasak

İtalyan resmî gazetesinin 5. 4. 941 tarih ve 82 sayılı nüshasında intişar eden 177 No. lu bir emirname mucibince bütün memlekete şamil olmak üzere bakırdan mamul her nevi eşyanın hususî şekilde alış ve satışı harp nihayetine kadar yasak edilmiştir. Maamafih bütün bakır eşya hurda tevziat merkezlerine resmî narh üzerinden satılabilecektir.

JAPONYA:

Maden kömürü istihsalâtı

1. 4. 941 tarihinde sona eren 1940 - 41 malî senesi zarfında Japonyanın ana top-raklarında cem'an 6 milyon ton maden kömürü istihsal edilmiştir. 1941 - 42 malî senesinde taşkömür istihsalâtını teşvik maksadile Ticaret Nazırlığı tarafından bazı tedbirler alınmıştır.

Demir ve çelik kontrol altında

26. 4. 941 tarihinden itibaren memleketin bütün demir ve çelik endüstrisi hükümet kontrolü altına alınmıştır. Memleketin demir ve çelik ihtiyacını karşılamak ve Amerika ithalâtına tâbi olmamak maksadile Mançuko, şimalî Cindeki demir ve çelik fabrikalarının faaliyet dereceleri arttırılacak ve yeni fabrikalar tesis olunacaktır. Anavatandaki bazı fabrikaların tevsiî muvafık görülmüştür.

Devlet kontrol teşkilâtına hükümet makamlarından maada başlıca müesseseler de iştirak edecektir.

Terkibi petrol sanayii

Memleketin petrol ihtiyacını kısmen olsun temin maksadile maden kömürü ve bitümlü şistlerden sentetik petrol istihsaline için yatırılan sermayenin 1941 - 42 malî senesinde 500 milyon yene çıkarılması kararlaştırılmıştır. Şimdiye kadar memleketin muhtelif mintakalarında çalışmakta bulunan petrol işine 400 milyon yen bir sermaye investe edilmiştir. Bu sermayeden 150 milyon yen'i Kraliyet mahrukat şirketine ve 250 milyon yen'i de hususî şirketlere isabet etmekte idi. Kraliyet mahrukat müessesesi 1938 senesinde tesis edilmiş ve devlet kontrolü altında çalışmaktadır.

KANADA:

Madencilik hükümetçe teşviki

Memlekette maden araştırma ve işletme işine hız vermek maksadile hükümetçe yeni bir karar ittihaz edilmiştir: Hususî teşebbüslerle maden arama işlerine malî yardımda bulunulacak ve iktisadî bakımdan kârla çalışan madenlerin, sahibinin ve devletin arzusu lâhik olursa, hükümetçe satın alınması temin olunacaktır.

Bu kararın asıl maksadı hususî teşebbüslerin riskini azaltmak ve maden arama faaliyetini teşvik etmektir.

MEKSİKA:

1940 da metal istihsalâtı

Meksika madenciligi, ihracat imkânlarının azalmasına rağmen, 1940 senesinde oldukça bir inkişaf kaydetmiştir. Memleketin altın istihsalâtı 27.400 kg., gümüş 2.600 kg., bakır istihsalâtı 37.600 kg. ve kurşun istihsaline de 196.000 kiloyu bulmuştur.

Meksika dünya çinko istihsalâtında e-hemmiyetli bir rol oynamaktadır. 1940 senesinde burada cem'an 1150.555 ton çinko elde edilmiş bulunmaktadır.

MISIR:

Kalay zuhuratı keşfi

Geçen sene zarfında Mısır maden bürosu tarafından Mısır çöllerinde tetkikat yapmak üzere birkaç heyet gönderilmişti. Haber verildiğine göre bu heyetten biri çölün şarkında mebzul miktarda bir kalay zuhuratı bulmuştur. Kahireye getirilip de tahlil edilen kalay numuneleri iyi neticeler vermiştir. Maliye Nezareti Başkâtibi Hasan Sadık Beyin beyanatına göre zuhuratın rezervi henüz tayin edilememiştir.

PORTEKİZ:

1940 da maden haricî ticareti

Maden itibarile nisbeten fakir olan Portekiz 1940 senesi zarfında 179.423 ton pirit, 3.443 ton volfram konsantresi ile 704 ton kalay konsantresi ihraç etmiştir. 1939 da 432.895 tonu bulan pirit ihracatında oldukça bir tenakus mevcutken, çimento ihracatı 25.048 tondan 1940 yılında 27.400 tona çıkmıştır. Geçen sene zarfında Portekiz 13.513 ton hurda demir ve çelik ihraçatı yapmıştır.

Memleketin 1940 maden ithalâtına gelince 679.050 ton ile taşkömür ilk sırada gelmektedir. Bu miktar 1939 ithalâtına nazaran 326.538 ton noksandır. Geçen sene zarfında ithal olunan antrasit miktarı 43.874 tonu bulmuştur. Bundan maada 67.514 ton demir ve çelik mamulâtı ile 2.669 ton bakır hariçten alınmıştır.

1940 senesinin petrol ve müştakları ithalâtı 216.008 tona baliğ olmuştur. Bundan

maada 102.298 ton fosfat ve 11.597 ton muhtelif mineral ithal edilmiştir.

ROMANYA:

Petrol istihsalâtı azalıyor

Hükümetçe alınan bazı tedbirlere rağmen Romanyanın petrol istihsalatı 1941 senesinde yeni bir tenakus kaydetmiştir. 1940 senesi ilk üç ayında 1.524.502 ton ham petrol istihsalâtına mukabil 1941 senesinin ikincikânun - mart aylarında cem'an 1.259.340 ton petrol elde etmiştir ki bu da 1940 yılının aynı devresine nazaran 265.162 ton yani %17,4 nisbetinde yeni bir azalış göstermektedir.

1941 senesinin ilk 3 ayındaki dahilî sarfiyat miktarı 460.000 tonu bulmuştur. 1940 yılının ilk 3 ayındaki sarfiyatın 582.611 tonu tutmasına göre burada da 122.611 ton yani %21 nisbetinde bir tenakus mevcuttur.

Romanya 1941 senesinin ilk 3 ayında ecnebi memleketlere cem'an 616.388 ton petrol ve müştakları ihraç etmiştir. Geçen senenin aynı devresine nazaran ihracattaki tenakus 207.139 tonu yani %25,2 nisbetini bulmuştur.

Açılan yeni kuyuların umum derinliğine gelince 1940 senesinin ilk 3 ayındaki 51.118 metreye mukabil 1941 yılının aynı aylarında ancak 40.863 metrelik sondaj yapılmıştır. Binaenaleyh memleketin sondaj faaliyetinde de 10.225 metre yani %20,1 nisbetinde bir azalış dikkate şayandır. 1937 senesinin 3 aylık sondajı 100 olarak alınırsa, 1940 da bu nisbet 49 a ve 1941 de hattâ 39 a inmiş bulunmaktadır.

Alüminyumun müsadereesi

Romanya İktisat Nezaretinin 1. 5. 941 tarihli bir emri üzerine memleket hudutları dahilinde hususî ellerde ve fabrikalarda mevcut bütün alüminyum stokları müsadereye tâbi tutulmuştur.

Optik endüstri stoklarında mevcut 30.000

kg. alüminyum müsadere edilerek tayyare fabrikalarına gönderilmiştir.

SOVYET RUSYA:

Donez havzası faaliyeti

Donez havzasının maden kömürü istih-salâtı 1941 senesinin ilk 3 ayı zarfında yeni bir inkişaf kaydetmiştir. Amele randımanı nisbeten artmıştır; maliyet fiyatında cüz'î bir azalış dikkate şayandır. Maamafih 10 kömür işletme tröstünün 1941 ilk 3 aylık istih-salâtı plânla tesbit olunan miktardan noksandır.

Nisan ayında işletmelerin büyük bir kıs-mı plânla tayin olunan miktarda istih-sal yapmaya muvaffak olmuştur. Geride kalan işletmelerin verim kabiliyetlerini arttır-mak yolunda bazı tedbirlere başvurulmuş-tur.

1941 de demir endüstrisi

Resmî makamatin son bir tebliğine göre Sovyet Rusya'nın demir ve çelik endüs-trisi 1941 senesinin ilk 3 ayında sanayi plâ-nile tesbit olunan miktarları aşağı yukarı % 100 nisbetinde ifa etmiştir. Yalnız ham demir istih-salâtında cüz'î bir eksiklik mev-cuttur.

1941 sanayi plânı mucibince Sovyet Rus-ya bu sene zarfında demir istih-salâtını 1940 yılına nazaran % 21 nisbetinde arttırarak 18 milyon tona ve ham çelik istih-salâtını da % 22 nisbetinde bir tezayüdle 22,4 mil-yon tona çıkarmalıdır. Hadde demirinin istih-sal miktarı ise 15,8 milyon tona baliğ olmalıdır.

Demir cevheri yataktan keşfi

Stalingrad şehrinin şimali garbisinde bulunan Hoper civarında ve Voronej vilâ-yetinin şarkında zengin demir cevheri zu-hurâtı keşfolunmuştur. Yapılan araştırmalar ve tetkikler neticesinde bu yatakların 10.000 kilometre murabba bir sahayı kapla-dığı ve demir ihtiyatının 700 milyon tona

baliğ olduğu anlaşılmıştır. Cevherin demir tenörü vasati olarak % 38 i tutmaktadır.

BU zuhurattan Lipetski ve Krasni Sulin sanayi mıntakaları için istifade edilmesi derpiş olunmaktadır. Her iki zuhuratin iş-letilmesi için hükümetçe tedbirler alınmış-tır.

Rus ticaret odasının bildirdiğine göre, bir jeoloji ekibi Sovyet Rusya'da Kolo yarımadasının cenubu şarkisindeki Kovdoro-zevo yakınında bulunan demir yataklarını tetkik ve istikşaf etmektedir. Bu demir yataklarının Magnitogorsk yataklarından daha zengin olduğu iddia edilmektedir. Cevherin tenörü % 50 demiri muhtevidir.

VENEZÜELLA:

Yeni ve çok rengin bir cıva yatağı

Corriere della Sera'nın bir haberine gö-re Venezüella'da dünyanın en zengin cıva yatağına tesadüf olunmuştur. Cevherin metal tenörü mevkiye göre değişmekte ve % 3 ilâ % 17 arasında tahavvül etmekte-dir. Başlıca damar 600 m. uzunluğunda ve 1 metre genişlikte olup gayet derinlere ka-dar imtidat etmektedir. Bu damara müca-vir sahalarda bir kaç cıva gangi keşfolun-muttur.

YUGOSLAVYA:

Linyitten kok istih-sali

Senelerdenberi ecnebî memleketlerinde yapılan tecrübeler neticesinde Yugoslav-ya linyitinden kok istih-saline imkân hasıl olmuştur. Didier usulile kok istih-saline ka-rar verilmiş ve hükümetçe kok fırınları-nın tesisine lâzım tahsisat kabul edilmiştir. Mayıs ayında batarıların inşasına girişile-cektir. Şimdiye kadar kok ihtiyacını ha-riçten temin eden Yugoslavya demir en-düstrisinde yeni bir terakki beklenilmek-tedir.